

Een Kerststal uit het Westerwald

Ruud Stam (stamclaypipe@gmail.com)

Toen in de eerste helft van de 20^e eeuw de productie van kleipijpen in het Westerwald steeds verder afnam, hebben tal van pijpenmakers zich toegelegd op het vervaardigen van andere in een mal te vormen producten naast hun pijpenproductie.⁵⁸ Dat was hard nodig om voldoende brood op de plank te houden. Naast schiettentfiguren, nesteieren, fluitjes, zalfpotjes, spaarpotten, reclame artikelen en kinderspeelgoed in de vorm van dieren, autootjes, poppen kruikjes en poepmannetjes, werden er ook borstbeeldjes (zie afbeelding), Maria-beeldjes en waar we het hier over hebben kerststallen vervaardigd .

Nu bestaan kerststallen uit een groot aantal figuren, dieren, hekjes, bomen en stenen. Een aantal van deze onderdelen, zoals de bomen en de hekjes zijn zeer kwetsbaar. Het is dan ook niet verwonderlijk dat ik tot een jaar geleden nog nooit een complete kerststal uit het Westerwald gezien had. Ook in het museum in Höhr-Grenzhausen en in het openluchtmuseum in Sobernheim, die op dit gebied de grootste openbare collecties hebben, zijn slechts delen van kerstgroepen aanwezig.⁵⁹ Mijn verbazing was dan ook groot toen ik op een wandeltocht in de Eifel bij een antiquair een puntgave, scherp gevormde en helemaal complete groep vond en als dat dan ook nog geen vermogen kost ben je als verzamelaar heel blij. Het leek mij gepast om in dit nummer dat kort na de kerst uit komt deze groep te tonen (zie pagina 2600).

Hoewel het overduidelijk is dat deze groep in het Westerwald gemaakt is, is het niet na te gaan welke pijpenmaker deze vervaardigd heeft. In de 20^e eeuw werden pijpen en nevenproducten in het Westerwald niet voorzien van een makersmerk. Dat past in de werkwijze in het Westerwald, waarbij veel kleinere bedrijven werkten voor grote exportfirma's maar ook mallen werden uitgeleend en de ene pijpenmaker zodra een ander een goed lopend product had, dit snel imiteerde. Kortom bij de pijpen is al vaak niet na te gaan door wie deze gemaakt zijn, bij dit soort figuurtjes is dat al helemaal onmogelijk.

⁵⁸ Zie ook: Stam, R. D., 1996. Een commercieel nevenproduct. PKN 19(73), p. 802-808.

⁵⁹ Afbeelding van de kerststal uit het museum in Sobernheim is opgenomen in: Freckmann, K., 1987. Tönernes. Tabakpfeifen und Spielzeug Rheinland – Westerwald. P. 64.

Een blad uit de catalogus van Klauer (Ransbach-Baumbach) uit het eerste kwart van de 20^e eeuw.

Beeldjes die thuis horen in een kerststal. Deze werden vervaardigd als bijproduct door de pijpenmakers uit het Westerwald (zie pagina 2606 en achterzijde van de omslag).

Bezoek aan het Pijpenkabinet tijdens de pijpendedag

Pijpaardenbeeldjes uit de kerststal (zie ook pagina 2600 en 2606)